

Vykazování emisí skleníkových plynů, které jsou způsobeny nákupem elektřiny

Shrnutí dokumentu Greenhouse Gas Protocol Scope 2 Guidance (Protokol o skleníkových plynech – Pokyny k emisím kategorie 2)

Zpracováno sekretariátem EKOenergie, leden 2015

Toto shrnutí je dostupné v mnoha jazycích, viz www.ekoenergy.org > ekoznačka > EKOenergie, LEED a další standardy
Pro více informací můžete navštívit stránky <http://www.ghgprotocol.org> > Scope 2 Guidance (v angličtině) a www.ekoenergy.org

Úvod

Většina podniků – pokud ne všechny – potřebuje nakupovat elektřinu, která byla vyrobena někým jiným. Jak mají podniky „účtovat“ emise uhlíku,¹ které vznikají při výrobě této elektřiny? Nebo můžeme tuto otázku přeformulovat v „terminologii uhlíkové stopy“: Jak mají podniky vypočítat své emise kategorie 2 (Scope 2 Emissions)?

V lednu 2015 uveřejnila organizace Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol) k tomuto tématu dokument Scope 2 Guidance (Pokyny k emisím kategorie 2). Uveřejnění těchto pokynů předcházely čtyři roky diskusí a veřejných konzultací. V tomto shrnutí uvádíme některá hlavní doporučení z tohoto dokumentu.

Obecný požadavek: „Dvojitý výkaznictví“ (Dual reporting)

Pokyny k emisím kategorie 2 vyžadují, aby podniky fungující na liberalizovaných trzích vykazovaly dvě čísla:

1) Podniky musí uvádět číslo **založené na místě podnikání**. Tato hodnota vychází z emisí skleníkových plynů, které jsou způsobeny výrobou elektřiny v oblasti, kde dochází k její spotřebě. V praxi bude nejnázší spočítat tato čísla podle údajů pro jednotlivé státy. Například mohou být tyto hodnoty spočítány vynásobením následujících dvou čísel:

a) elektřiny, kterou podnik spotřebuje uvnitř daného státu (spotřeba vyjádřená v kWh), a

b) průměrných emisí skleníkových plynů na 1 kWh v daném státu. Informace o průměrných emisích skleníkových plynů pro elektřinu v národní rozvodné síti mohou být získány od správců této sítě nebo ze zpráv Mezinárodní energetické agentury (International Energy Agency).

2) Podniky, které fungují na liberalizovaných trzích (například v EU), musí také uvádět číslo založené na trhu. K výpočtu tohoto čísla musí daná společnost použít emise uhlíku, které byly uvolněny zařízením, ze kterého elektřinu získává. Původ této elektřiny musí být doložen tzv. „smluvními instrumenty, které splňují minimální kritéria kvality“. V Evropě je jediným způsobem, jak doložit původ elektřiny, mechanismus „záruky původu“ (Guarantee of Origin).

¹ Všechna podtržená slova jsou vysvětlena ve slovníčku na konci tohoto textu.

Pokud (evropské) podniky používají elektřinu, jejíž původ není prokázán zárukami původu, musí spočítat své „emise založené na trhu“ na základě emisí skleníkových plynů vztahujících se ke zbytkové směsi elektřiny.

Podniky obvykle nevykazují samotné emise kategorie 2, ale spíše své „celkové emise“, tj. součet emisí kategorie 1 (Scope 1 Emissions) a kategorie 2. Podniky mohou buďto vykazovat dvě souhrnné hodnoty (jednu založenou na místě podnikání a jednu na trhu), nebo mohou vykazovat jen jednu souhrnnou hodnotu. Pokud si vyberou druhou možnost, musí poté vysvětlit, který způsob využily pro získání hodnoty emisí kategorie 2. Pokyny k vykazování emisí také podnikům doporučují používat stejnou metodu výpočtu pro tuto celkovou hodnotu jako pro výpočet svých cílů. Jak je vysvětleno v kapitole o nastavování cílů, znamená to, že je podnikům na liberalizovaném trhu doporučeno používat hodnoty založené na trhu.

Emise

V rámci emisí kategorie 2 (Scope 2 Emissions) mluvíme o emisích, které vznikají v místě výroby elektřiny. Faktory ovlivňující emise kategorie 2 nezahrnují ztráty v rozvodné síti nebo emise vznikající v rámci životního cyklu (life-cycle emissions) daného zařízení vyrábějícího elektřinu.

Pro hodnotu založenou na trhu nese záruka původu informaci o emisích skleníkových plynů. Pokud podnik nakupuje energii z obnovitelných zdrojů, může tedy vykázat nulové emise, které jsou spojeny s používáním obnovitelných zdrojů. Emise založené na zohlednění celého životního cyklu daného zařízení mohou být také započteny, spadají však do emisí kategorie 3 (Scope 3 Emissions), nikoli kategorie 2.

Poznámka 1: Existuje zvláštní pravidlo pro energii z biomasy. *Jakékoli emise CH_4 nebo N_2O bioenergie musí být stále vykázány v rámci emisí kategorie 2, zatímco podíl CO_2 uvolněného při produkci bioenergie musí být vykázán mimo tyto kategorie (tj. odděleně).* Více informací naleznete v kapitole 6.12 *Pokynů k emisím kategorie 2*.

Poznámka 2: Ačkoli to Pokyny k emisím kategorie 2 přímo nezmiňují, mohou i jiné formy obnovitelné energie vytvářet skleníkové plyny v místě výroby elektřiny. Např. většina geotermálních elektráren vypouští značné množství skleníkových plynů, z nádrží vodních elektráren uniká v některých případech metan. Pokud dochází k takovým emisím, měly by být také zahrnuty v hodnotě emisí kategorie 2.

Která spotřeba by měla být zahrnuta ve výkazech?

Kategorie 2 (Scope 2) se týká nákupu elektřiny, topení a chlazení. Společnost vykazující emise si může zvolit, zda bude vykazovat nákupy pro provozy, které vlastní, nebo pro provozy, které kontroluje. Kontrola může být definována na finančním nebo provozním základě. Více informací naleznete na straně 17 tzv. „korporátního standardu“ (www.ghgprotocol.org>Corporate Standard).

Nastavení cíle

Při nastavení cílů z hlediska množství uvolněných emisí by měly podniky specifikovat, která metoda se používá pro jejich výpočet a pro sledování vývoje, a to včetně metody, která je použita pro výpočet referenčního roku. Pokyny k emisím kategorie 2 doporučují použít hodnoty založené na trhu pro společnosti, které jsou aktivní na liberalizovaných trzích (jak je vysvětleno v kapitole 9.3).

Společnosti jsou povzbuzovány, aby dělaly ještě více

Protokol o skleníkových plynech také doporučuje, aby společnosti postoupily o krok dále a „uspíšily vzestup nových zařízení vyrábějících energii s nízkým množstvím emisí uhlíku“. V kapitole 11.4 jsou uvedeny některé příklady, jak toho může být dosaženo. Ty zahrnují například:

- ← Dlouhodobé dohody o nákupu energie nebo jiné smlouvy s poskytovateli energie z obnovitelných zdrojů.
- ← Další kritéria pro nakoupenou elektřinu, jako jsou například kritéria týkající se stáří daného výrobního zařízení nebo typu výroby. Daná společnost by mohla použít EKOenergie k prokázání, že nakupovaná elektřina splňuje dodatečná kritéria.
- ← Ujistit se, že část ceny (tzv. „green premium“) je znovu investována do nové produkční kapacity. V tomto bodě dokument explicitně zmiňuje **Klimatický fond EKOenergie**.

Další doporučení k vykazování

Mezi další doporučení, které hodnoty by měly být vykazovány, patří (viz kapitola 7.2):

- ← Roční spotřeba energie.
- ← Související emise CH₄ a N₂O.
- ← „Instrument features“ (vlastnosti nástrojů – klíčové vlastnosti nakoupených záruk původu, například typ zelené energie nebo ekoznačka).
- ← Role ekonomického rozhodování dané společnosti jako hnací síla nových projektů. Ve vztahu k tomuto bodu dokument vysvětluje: „Kde je to podstatné, měly by podniky rozvést, jak jakýkoli smluvní nástroj spojený s výpočtem emisí na základě trhu odráží podstatný příspěvek dané společnosti k podpořezavádění nových projektů pro snížení emisí uhlíku.“ Jinými slovy by společnost měla uvést, do jaké míry její volba přispívá k rozvoji nových zařízení produkujících elektřinu z obnovitelných zdrojů.

EKOenergie může být zmíněna v souvislosti s bodem „Instrument features“ (viz tabulka 8.1). Kromě toho příspěvky do Klimatického fondu EKOenergie (alespoň 10 eurocentů za MWh) také spadají do oblasti zavádění nových projektů s nízkými emisemi uhlíku. Pro více informací kontaktujte Sekretariát EKOenergie. www.ekoenergy.org > O nás > Kontaktní informace – Sekretariát

SLOVNÍČEK

- **Dvojitý výkaznictví (dual reporting):** Závazek vykazovat dvě hodnoty emisí uhlíku – jednu založenou na místních nebo národních zařízeních vyrábějících elektřinu a druhou založenou na vlastních smlouvách podniku, který elektřinu nakupuje.
- **EKOenergie:** Jediná celoevropská ekoznačka elektřiny. Viz www.ekoenergy.org.
- **Emise kategorie 1 (Scope 1 Emissions):** Emise skleníkových plynů způsobené přímo daným podnikem nebo vozidly, které podnik vlastní.
- **Emise kategorie 2 (Scope 2 Emissions):** Emise skleníkových plynů týkající se spotřeby energie (elektřiny, topení nebo chlazení), které se uvolňují mimo daný podnik, ale které jsou důsledkem jeho aktivit (tj. energie, které podnik „nakupuje“).
- **Emise kategorie 3 (Scope 3 Emissions):** Emise kategorie 3 zahrnují všechny nepřímé emise vznikající jako důsledek aktivit dané organizace (s výjimkou těch, které jsou vedeny v kategorii 2). To zahrnuje emise „směrem nahoru“ (upstream) i „směrem dolů“ (downstream). Emise „směrem nahoru“ jsou například emise způsobené výrobou zboží, které společnost potřebuje pro svůj vlastní výrobní proces. Emise „směrem dolů“ jsou způsobeny výrobky, které daná společnost vyprodukovala. Např. pokud daná společnost vyrábí televize, budou tyto televize po koupi zákazníkem spotřebovávat energii. A po vypršení své životnosti budou tyto televize muset být rozebrány a zlikvidovány. Viz www.ghgprotocol.org > Scope 3 Calculation Guidance (Pokyny pro výpočet emisí kategorie 3).
- **Emise vznikající v rámci životního cyklu:** Jde o všechny emise, které se uvolní během „životního cyklu produktu“. Např. pro větrnou energii zahrnuje údaj pro životní cyklus emise způsobené výrobou větrné turbíny stejně jako ty, které budou uvolněny při jejím odstranění na konci jejího životního cyklu.
- **Greenhouse Gas Protocol (Protokol o skleníkových plynech):** Tento protokol je nejširěji používaným mezinárodním nástrojem pro „účtování“ emisí uhlíku. Je výsledkem partnerství mezi organizacemi World Resources Institute (Institut pro světové zdroje) a World Business Council for Sustainable Development (Světová podnikatelská rada pro trvale udržitelný rozvoj).
- **Uhlíkové účetnictví:** Způsob měření množství emisí skleníkových plynů daného subjektu.
- **Záruka původu (Guarantee of Origin):** Záruka původu je „občanským průkazem“ elektřiny. Elektřina nemůže být sledována podél rozvodné sítě. Jinými slovy nemůže být spotřebitelům zaručeno, že opravdu dostávají elektřinu („elektrony“) od společnosti nebo elektrárny, kterou upřednostňují. Je ovšem možné zřídit účetní systém a zaznamenávat, kolik elektřiny a z jakého zdroje vložila do rozvodné sítě daná společnost. V Evropě je sledování elektřiny založené na certifikátech nazvaných „záruka původu“. Stát vydává jednu záruku původu pro každou vyrobenou MWh. Pokud spotřebitel nárokuje specifický druh elektrické energie, musí být příslušná záruka původu zrušena.
- **Zbytková směs elektřiny:** Vztahuje se k elektřině v síti, která není přidělena specifickému konečnému spotřebiteli. Pokud spotřebitel kupuje elektřinu, jejíž původ není osvědčen zárukou původu, dostává tento spotřebitel „zbytkovou směs“. Zbytková směs je počítána stejnými státními institucemi, které vydávají záruky původu.